

АНАЛИЗ НА УСВОЯВАНЕТО НА СРЕДСТВОТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ЗА АЛБАНИЯ

Индрит Фари Ценай

ANALYSIS OF THE ABSORPTION OF THE EUROPEAN UNION FUNDS FOR ALBANIA

Indrit Fari Cenai

Abstract: *The article reviews the European Union financing for Albania from the budget of the Instrument for pre-accession for the programming periods 2007 – 2013 and 2014 -2020. The main areas of financing have been outlined, the experience gathered from the first programming period and the lessons learned, the problems in the absorption of funds and the differences in the approaches for the management of the funds during the first and the periods of the Instrument for pre-accession have been analyzed.*

Key words: Instrument for pre-accession, Albania, European Union

Увод

Инструментът за предприсъединителна помощ (ИПП) е основният фонд, който предоставя предприсъединително финансиране за Албания от 2007 г. насам и помага на страната за нейната подготовка за бъдещо членство в ЕС.

Целта на статията е да изясни същността на този финансов инструмент и финансирането за Албания от него за програмните периоди 2007-2013 и 2014-2020.

Методологията на статията е базирана върху контент анализа. По – конкретно, анализирано е съдържанието на европейските нормативни документи в областта, както и мненията, изразени в трудовете на чуждестранни и български автори в областта.

Резултатите от изследването са обобщения за това как функционира този финансов инструмент, анализ на проблемите, които го съпътстват в Албания и препоръки за неговото продължаване през следващия програмен период, поради важността на секторите, които той финансира в тази страна-кандидатка за членство в ЕС.

1. Усвояване на средствата от IPA през периода 2007 – 2013 г.

Европейският съюз предоставя предприсъединителна финансова помощ на страните кандидатки (Албания, Исландия, Турция, Македония, Черна гора и Сърбия) и на потенциалните страни кандидатки за членство в ЕС (Босна и Херцеговина и Косово, съгласно Резолюция 1244 на Съвета за сигурност/1999). Тази помощ е на разположение на отделните бенефициенти и може да бъде получена от тях чрез кандидатс-

тване по проекти. Подкрепата има за цел да подпомогне на посочените държави да изградят своите политически, икономически и институционални системи в съответствие със стандартите на ЕС (Gjorgjievski, 2005; Boneva, 2008).

Реформите, които трябва да се извършат преди членството в ЕС, са ориентирани към това да подобрят живота на гражданите в посочените страни. Основните цели на помощта са: да подкрепят политическите реформи, да подобрят капацитета на администрацията, да укрепнат правовата държава, да повишат защитата на правата на човека и на малцинствата и развитие на гражданското общество (Bache, 2010).

За изпълнението на тези цели, през периода 2007 – 2013 г. (Boneva, 2008), **Инструментът за предприсъединителна помощ**¹ (IPA) предоставя финансиране за посочените по-горе държави, структурирано в **пет компонента**. Компонент I „Подпомагане на прехода и институционално изграждане“ по същество обхваща всички компоненти за всички страни кандидатки. Например през 2013 г. Албания получава 95 млн. евро. финансиране от ЕС, разпределено по следните компоненти:

- Компонент I (подпомагане на прехода и институционално изграждане).
- Компонент II (трансгранично сътрудничество).

Тази помощ се управлява от делегацията на ЕС в Албания. Като страна кандидатка за членство в ЕС, Албания ще има достъп до компоненти от II до V, когато се акредитира да управлява своята помощ децентрализирано. (Boneva, 2010)

Помощта от ЕС за Албания се фокусира върху следните области:

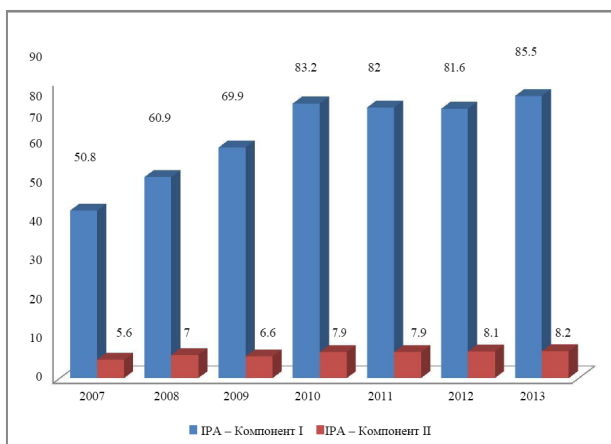
- Правосъдие и вътрешни работи - развитие на капацитета на албанската полиция в борбата с организираната престъпност, трафика на хора и граничния контрол, създаване на независима съдебна система, която е ефективна и справедлива.
- Реформа на публичната администрация - целта е да се изгради по-професионална администрация, деполитизирана и прозрачна.
- Транспорт - подобряване на пътищата, особено в селските райони, осигуряване на най-добрия начин за свързване с големите национални или регионални пътища.
- Околна среда – подобряване на условията в албанските крайбрежни райони.
- Социално развитие – основно образование и обучение, защита на уязвимите граждани от малцинствата.

Таблица 1.

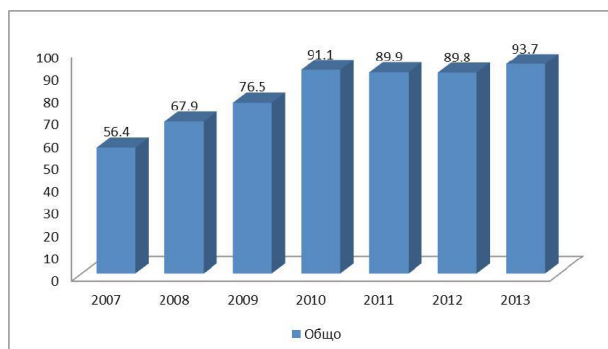
Помощ от IPA I и II за периода 2007 – 2013 г. за Албания (млн. евро)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Общо
IPA – Компонент I	50,8	60,9	69,9	83,2	82	81,6	85,5	513,9
IPA – Компонент II	5,6	7	6,6	7,9	7,9	8,1	8,2	51,4
Общо	56,4	67,9	76,5	91,1	89,9	89,8	93,7	565,3

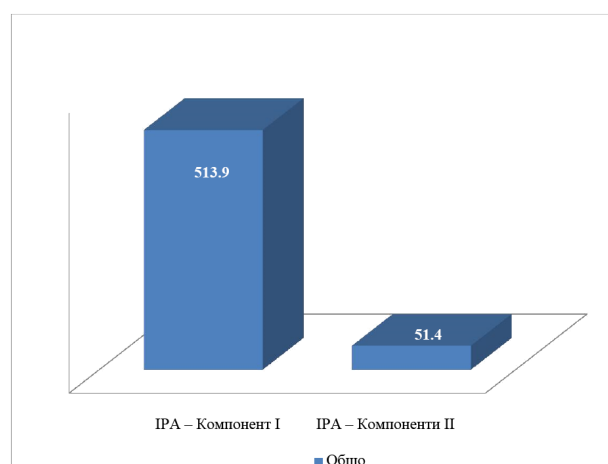
Източник: Европейска комисия, *Annex to the Commission Implementing Decision amending Commission Decision C(2014)5770 of 18.8.2014 adopting the Indicative Strategy Paper for Albania for the period 2014-2020, Brussels, 3.8.2018, C(2018) 5027 final*

Фигура 1. Помощ от IPA I и II за периода 2007 – 2013 г. за Албания (в млн. евро)

Фигура 2. Помощ от IPA за периода 2007 – 2013 г. за Албания (в млн. евро)

Фигура 3. Помощ за периода 2007 – 2013 г. за Албания (в млн. евро) по компоненти

Както се вижда от таблицата по-горе, размерът на финансовата помощ за Компонент II е около 10% от помощта за Компонент I за периода 2007 – 2013 г.

Разпределението на финансирането от IPA по сектори е: 26% - за околната среда, 23% - за правосъдието, 21% за транспорта, 8% за реформи в публичния сектор, 6% за земеделие, 5% за социално развитие и 11% - финансиране, насочено към други сектори.

2. Финансиране от IPA за Албания през периода 2007 – 2013 г.

Общият размер на помощта за Албания за периода (2007 – 2013 г.) е 508 917 790 евро, а платената към началото на 2014 г. сума е 214 582 732 евро, т.е. средният процент на усвояване за периода е 42%.

Таблица 2.

Изплащане на средствата от IPA за Албания (2007 – 2013г.), в %, към 31.01.2014

година	брой проекти	Национална програма IPA за Албания.	Бюджет (в евро)	Платени до момента	дисбаланси (%)
2007	19353	Подпомагане на прехода и изграждане на институции за 2007 г.	49 268 790	48 306 817	98%
2008	20116	Национална програма 2008 г. за Албания Национална програма IPA за Албания.	60 917 000	53 330 985	88%
2009	21642	Подпомагане на прехода и изграждане на институции за 2009 г.	69 860 000	47 254 396	68%
2010	22530	Национална програма 2010 г. за Албания	83 200 000	36 143 926	43%
2011	23035	Национална програма 2011 г. за Албания	82 000 000	23 733 755	29%
2012	23036	Национална програма 2012 г. за Албания	81 640 000	5 812 853	7%
2013	24190	Национална програма 2013 г. за Албания. Централизирано управление.	64 232 000	0	0%
2013	24935	Национална програма 2013 г. за Албания. Децентрализирано управление.	17 800 000	0	0%
		Общо	508 917 790	214 582 732	42%

Източник: Европейска комисия, *Annex to the Commission Implementing Decision amending Commission Decision C(2014)5770 of 18.8.2014 adopting the Indicative Strategy Paper for Albania for the period 2014-2020, Brussels, 3.8.2018, C(2018) 5027 final*

Таблицата по-горе представя напредъка в усвояването на средствата по предприєдинителната програма IPA за периода 2007–2013 г. от Албания през първите 7 години от действието на този финансов инструмент т.е. към началото на 2014 г. През 2007 г. размерът на помощта от ЕС за Албания е 49 268 790 евро, а платената до момента сума е 48 306 816 евро, т.е. степента на усвояване на средствата е 98%. През 2008 г. размерът на помощта е 60 917 000 евро, а платената до момента сума е 53 330 985 евро, т.е. степента на усвояване на средствата е 88%. През 2009 г. размерът на помощта е 69 860 000 евро, а платената до момента сума е 47 254 396 евро, т.е. степента на усвояване на средствата е 68%. През 2010 г. размерът на помощта е 83,2 милиона евро, а платената до момента сума е 36 143 926 евро, т.е. степента на усвояване на средствата е 43%. През 2011 г. размерът на помощта е 82 милиона евро, а платената до момента сума е 23 733 755 евро, т.е. степента на усвояване на средствата е 29%. През 2012 г. размерът на помощта е 81 640 000 евро, а платената до момента сума е 5 812 853 евро, т.е. степента на усвояване на средствата е 7%. През 2013 г. размерът на помощта е 64 232 000 евро (с централизирано управление) и 17,8 милиона евро (с децентрализирано управление), т.е. общо 82 032 000 евро. Две години след края на този програмен период, т.е. в началото на 2016 г., Албания вече е усвои-

ла над 2/3 от бюджета на програмата, но по време на самия програмен период процентът на усвояване на средствата е сравнително нисък.

След 2006 г. Споразумението за стабилизиране и асоцииране между Албания и Европейския съюз се изпълнява с помощта на финансова подкрепа от ЕС (Fakiolas, Tzifakis, 2008), която идва в страната именно по линия на Инструмента за предприєдинителна помощ, който наследява бившата програма CARDS (Bache, Andreou, Atanasova, Tomsic, 2011). Програмирането, изпълнението и управлението на проектите, финансирани в рамките на този инструмент, са насочени към:

а) увеличаване на целесъобразността, ефективността, ефикасността, въздействието, устойчивостта и отчетността на помощта;

б) идентифициране на пропуските по отношение на реализираните проекти;

в) трансфер на успешен опит по проекти/програми;

г) подобряване на програмирането и определяне на бъдещите действия въз основа на изводите от тези проекти;

д) проверка за това, дали оборудването и инфраструктурата, финансирани по програмите CARDS и IPA, се съхраняват, използват по предназначение и поддържат в съответствие с най-добрите практики.

В процеса на разработване на настоящата

статия бе направено мини-проучване на 15-те най-големи проекта, осъществени в Албания с помощта на Инструмента за предприсъединителна помощ през периода 2007-2013 г., което има за цел:

1. Да очертае предприетите мерки за подобряване на усвояването на средствата;

2. Да направи обобщение и анализ за това как са използвани средствата по IPA, както и да отпрати препоръки в кои области е необходимо подобрене.

Методологията, използвана за това проучване включва преглед на документация, разговори със заинтересовани страни и посещения на място. Използвани са *пет основни критерия* (значимост, ефективност, ефикасност, въздействие и устойчивост) за оценката на финансираните от

ЕС в Албания проекти. Скалата за оценка на проектите варира от „+3“ за изцяло задоволителни резултати по проекта, до „-3“ за изцяло незадоволителни резултати. Съответно „+2“ очертава средно задоволителни резултати, а „-2“ средно незадоволителни резултати. „+1“ представя основно задоволителни резултати, „-1“ основно незадоволителни резултати, а 0 – неутрални резултати (т.е. не е имало никакъв отзвук, ефект или полза от реализирането на съответния проект).

Таблицата по-долу показва обобщението на автора за резултатите от оценката на 15-те избрани проекта с висока степен на значимост за албанското общество и икономика по посочените пет критерия.

Таблица 3.

Оценка на избрани проекти по петте критерия

ПРОЕКТ	Значимост	Ефективност	Ефикасност	Въздействие	Устойчивост
1. ИМОС	+2	+1	+1	+2	-2
2. Затвор Елбасан – строителство и надзор	+2	+2	+2	+3	+1
3. Консумативи за затвора Елбасан	+2	+2	+2	+3	+1
4. PACA	+1	+2	+2	-2	-2
5. РАМЕСА III	+2	+2	+1	-1	-2
6. ALAC	+2	+1	+2	+1	+1
7. Техническа помощ за децентрализация	+2	+2	+2	+2	+2
8. Подобряване на местните пътища	+2	+2	+2	+3	-1
9 – 15. Проекти за трансгранично сътрудничество	+2	+2	+1	+1	+1

Основните изводи от проучването водят до заключението, че анализиранияте проекти в някои случаи не са добре разработени, което води до отрицателни резултати по отношение на критериите „въздействие“ и „устойчивост“. Недостатъчна работа в подготвителната фаза на проектите се наблюдава често при проекти за техническа помощ.

Ефективността на почти всички разглеждани проекти е средно задоволителна, а ефикасността – основно или средно задоволителна (като по-ниските резултати се наблюдават при проектите за техническа помощ). Въздействието е най-голямо при проектите за строителни работи и доставки, а устойчивостта е с най-ниски резултати от всички разглеждани критерии, като най-слабите резултати отново са при проектите за техническа помощ. Тези резултати са резултат от липсата на ресурси за поддръжка или липсата на политическа воля за осигуряване на устойчивостта на проектите.

При проектите за техническа помощ основен

фактор, който пречи на въздействието и устойчивостта, е липсата на политическа ангажираност за гарантиране на изпълнението на операциите. Интересно е да се отбележи, че това се наблюдава дори при условие, че проектите за техническа помощ, насочени към реформата на публичната администрация, са свързани с политическите критерии за членство (Бонева, 2008).

3. Сравнение на усвояемостта от IPA през периодите 2007 – 2013 и 2014 – 2020

Чрез Инструмента за предприсъединителна помощ (ИПА, IPA) Европейския съюз подкрепя реформите в страните-кандидатки за членство в ЕС, предоставяйки им техническа и финансова помощ. Средствата по IPA помагат за изграждане на капацитета на страните в процеса на присъединяване и за развитието на региона като цяло (Koeth, 2014).

За периода 2007 – 2013 г. IPA разполага с бюджет от 11,5 млн. евро, а неговият наследник, IPA II, надгражда върху вече постигнатите ре-

зултати, инвестирайки в страните-кандидатки още 11,7 млн. евро за периода 2014 – 2020 г. Бенефициентите на тези средства са: Албания, Босна и Херцеговина, Бивша Югославска Република Македония, Исландия, Косово, Черна гора, Сърбия и Турция (Бонева, 2010).

IPA I (2007–2013 г.) предоставя финансова помощ чрез пет компонента, насочени към няколко основни области:

I. Подпомагане на прехода и институционалното изграждане.

- Капацитет на институциите и свързаните с тях инвестиции.
- Мерки за прехода към демократично развитите пазарни икономики.

Първият компонент е предназначен за всички страни кандидатки и потенциални кандидатки за членство. Управлява се от Генерална дирекция (ГД) „Разширяване“ на Европейската комисия (ЕК).

II. Трансгранично сътрудничество

- Трансгранично сътрудничество между страните кандидатки и потенциални кандидатки за членство в ЕС и страните от ЕС.
- Участие в програмите за сътрудничество (финансирани от структурните фондове и Европейския инструмент за съседство и партньорство).

Този компонент се управлява от ГД „Разширяване“ и ГД „Регионална политика“ на ЕК.

III. Регионално развитие

- Инвестиции и техническа помощ в областите транспорт, околна среда и икономическо сближаване.

• Предназначен само за страните кандидатки.

Третият компонент се управлява от ГД „Регионална политика“ на ЕК.

IV. Развитие на човешките ресурси

- Развитие на човешките ресурси чрез образование и обучение.

Този компонент е предназначен само за страните кандидатки. Управлява се от ГД по заетостта, социалните и равните възможности на ЕК.

V. Развитие на селските райони

- Устойчиво развитие на селските райони.
- Подкрепа за реструктуриране на селското стопанство и адаптиране към стандартите на ЕС в областта на опазването на околната среда, общественото здраве, здравето на животните и растенията, хуманното отношение към животните и безопасността на работното място.

Петият компонент също е предназначен само за страните кандидатки. Управлява се от ГД

„Селско стопанство и развитие на селските райони“ на ЕК.

IPA II (2014–2020 г.)² е подготвен в сътрудничество със страните-бенефициенти и предвижда нова схема за предоставяне на предприемаческа помощ за периода 2014 – 2020 г. Най-значим за IPA II е неговият стратегически фокус.

Националните стратегически планови документи за всяка страна-бенефициент обхващат 7-годишен период. Акцентът при тях е върху приоритетите за регионално и териториално сътрудничество. IPA II е насочен към реформи в рамките на предварително определени сектори. Тези сектори обхващат области, тясно свързани със стратегията за разширяване, демокрация и управление, върховенство на закона и растеж и конкурентоспособност.

Този секторен подход насърчава структурните реформи за превръщането на даден сектор в съответстващ със стандартите на ЕС. Това позволява да се премине към по-целенасочена помощ, осигуряване на ефективност, устойчивост и резултати. IPA II също така позволява по-систематично използване на секторната бюджетна подкрепа и придава по-голяма тежест на измерването на постигнатите резултати – показателите, договорени с бенефициентите, помагат да се оцени до каква степен са постигнати очакваните резултати.

Натрупаният опит от IPA I се свързва с безспорното укрепване на ценностите на ЕС (демокрация, човешки права, върховенство на закона) в страните-кандидатки, спазването на правилото „One size fits all“ и опростяване на многогодишната индикативна програма.

В програмата IPA II, пет области на политиката заменят бившите пет „компонента“ на IPA I. Това са:

- процесът на преход към демокрация, добро управление и изграждане на капацитет (чрез т.нар. Transition Programme Capacity Building, ТРСВ)³, изграждане на правова държава и защита на човешките права;

- регионално развитие, териториално и регионално сътрудничество, транспорт, околна среда и дейности, свързани с борбата с климатичните промени;

- конкурентоспособност и иновации;

- образование, заетост, развитие на социалната политика и човешките ресурси;

- земеделие и развитие на селските райони.

Финансирането в тези пет области на поли-

тиката е на разположение независимо от статута на страната (кандидатка или потенциална кандидатка за членство в ЕС), при:

- персонализиране на нуждите и възможностите на всяка страна;
- поставяне на фокуса върху резултатите и въздействието (секторните програми);

- ускоряване на социално-икономическото развитие;
- бонуси за най-добре представящите се страни.
- 2 нива на стратегическо планиране (в контекста на TAIEХ⁴ и LAF⁵).

Таблица 4.

Финансиране за Албания от Инструмента за предприсъединителна помощ за периода 2014-2020 г. (в млн. евро)

Финансиране за Албания от ИПА 2014-2020 (млн. евро)	2014-	2015-	2016-	2017-	2018-2020	ОБЩО 2014-2020
Демокрация и управление (Democracy and governance)	157.2				66.3	223.5
Правова държава и спазване на основните човешки права (Rule of law and fundamental rights)	69.0				28.0	97.0
Околна среда и действия, свързани с изменението на климата (Environment and climate action)	34.0				34.0	68.0
Транспорт (Transport)	18.0				38.0	56.0
Конкуренетоспособност и иновации (Competitiveness and innovation)	16.0				28.0	44.0
Образование, обучение и социална политика (Education, employment and social policies)	19.0				50.0	69.0
Селско стопанство и развитие на селските райони (Agriculture and rural development)	40.0				52.0	92.0
ОБЩО	3.7	6.9	9.7	2.9	296.3	649.4

Източник: Европейска комисия,

https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/instruments/funding-by-country/albania_en

Общата стратегическа рамка на ИПА II (стратегическият документ за инструмента, валиден за всички страни и във всички области на политиката) осигурява финансова подкрепа за политиката на разширяване, определяйки ключовите действия по финансирането в съответствие с политическите приоритети на разширяването. Тази рамка определя критериите за разпределение на финансовите средства през периода 2014-2020 г., осигурява насоките за управлението и изпълнението на програмата и идентифицира очакваните резултати и индикаторите за тяхното изпълнение.

Стратегическите документи за всяка държава – кандидатка са разработени за 7 годишен период, като е предвиден междинен преглед. Те са съобразени с конкретната ситуация във всяка страна и това от какъв тип помощ тя има най-голяма необходимост, какъв е нейния капацитет и ангажимент за реформи, на базата на което се определят секторите, които ще бъдат подпомогнати в различните области на политиката (при

отчитане също така и на интервенциите на други донори).

За всеки избран за подпомагане сектор се задават конкретни цели, дейности и индикатори за измерване на напредъка, идентифицират се и се анализират очакваните рискове. Разпределените средства за всяка област на политиката по години се съгласуват и координират и с помощта от други донори. Като цяло се наблюдава ясно изразен преход към секторния подход.

„Секторният подход“ обхваща процеса на подобряване на националните политики и вземане на решения за разпределение на ресурсите в рамките на определен сектор. Той изисква повишаване на съгласуваността между различните секторни политики, правителствените разходи и постигнатите резултати. Като цяло, този подход е удобен за администрацията, защото националните органи сами управляват помощта в рамките на бюджета, което е съчетано с координация с донорите, които осъществяват мониторинг и контрол.

Таблица 5.

Сравнение между IPA I и IPA II

IPA I	Ново в IPA II
5 компонента	5 политики в областите на интервенция
Необходимо е държавата да има статут на страна кандидатка, за да получи финансиране от някои от компонентите.	Помощ за всички области на политиката в зависимост от нуждите и възможностите на страната и независимо от нейния статут (държава-кандидатска за членство в ЕС или потенциална страна-кандидатка).
Достъпът до финансиране е само на проектен принцип (чрез разработване на проекти от бенефициентите).	Въвежда се „секторен подход“, т.е. финансирането се насочва към определени сектори, след като са изпълнени минималните критерии от съответния сектор.
Един размер, който пасва за всички “one size fits all”.	Помощите се съобразяват с капацитета и нуждите на страните-бенефициенти и секторите.
Фиксирано разпределение по години.	Бонус за изпълнение.
Рамкови показатели за периода 2007- 2013 г. и средносрочно планиране (3 години)	Стратегическа рамка за периода 2014 - 2020 г. и съвместно разработване на стратегически планови документи за 7 годишен период.

Източник: автора, по информация на цитираните по-горе европейски нормативни документи

Изводи

„Секторният подход“ обхваща процеса на подобряване на националните политики и вземане на решения за разпределение на ресурсите в рамките на определен сектор. Той изисква повишаване на съгласуваността между различните секторни политики, правителствените разходи и постигнатите резултати. Като цяло, този подход е удобен за администрацията, защото националните органи сами управляват помощта в рамките на бюджета, което е съчетано с координация с донорите, които осъществяват мониторинг и контрол.

Бележки

¹ Commission Regulation (EC) No 718/2007 of 12 June 2007 implementing Council Regulation (EC) No 1085/2006 establishing an instrument for pre-accession assistance (IPA), OJ L 170, 29.6.2007, p. 1–66

² European commission, Annex to the Commission Implementing Decision amending Commission Decision C(2014)5770 of 18.8.2014 adopting the Indicative Strategy Paper for Albania for the period 2014-2020, Brussels, 3.8.2018, C(2018) 5027 final

³ TPCB - Transition Programme Capacity Building

⁴ TAIEX - Technical Assistance and Information Exchange instrument

⁵ LAF - Local Administration Facility

Литература

Бонева, С. (2008) Паричните потоци от ЕС към България: авансови, междинни и окончателни плащания, *Сборник доклади от научна конференция "Теория и практика на финансовите престъпления"*. София: УИ "Стопанство", стр. 248-255.

Boneva, S. (2008) Parichnite potoci ot ES kam Balgaria: avansovi, mejdinni I okonchatelni plastania, *Sbornik dokladi ot nauchna konferencia "Teoria I praktika na finansovite prestaplenia"*, Sofia: UI "Stopanstvo", str. 248-255

Бонева, С. (2010) *Основни аспекти на политиката на сближаване на ЕС*, монографично изследване. Бургас: "Диамант".

Boneva, S. (2010) *Osnovni aspekti na politikata na sblijavane na ES*, monografichno izsledvane. Bургас: "Диамант".

Бонева, С. (2010) Трансграничното сътрудничество между България и Турция - възможност за разширяване на интеграционните процеси в ЕС, *Сборник доклади от научна конференция "Интегриране на България в европейското иновационно и образователно пространство"*. Бургас: "Диамант"

Boneva, S. (2010) Transgranichното satrudnichestvo mezhdu Balgaria I Turcia – vazmojnost za razshiriavane na integracionnite procesi v ES, *Sbornik dokladi ot nauchna konferencia "Integrirane na Balgaria v evropeiskoto inovacionno I obrazivatelno"*

prostranstvo”, Burgas: “Dimamnt”.

Bache, I. (2010) Europeanization and multi-level governance: EU cohesion policy and pre-accession aid in Southeast Europe, *Southeast European and Black Sea Studies*, 10(1), pp. 1-12.

Bache, I., Andreou, G., Atanasova, G., & Tomsic, D. (2011) Europeanization and multi-level governance in south-east Europe: the domestic impact of EU cohesion policy and pre-accession aid. *Journal of European Public Policy*, 18(1), pp. 122-141.

Boneva, S. (2005) The EU Budget for 2007-2013: A Reflection of the Priorities of the Enlarged Union, *Economic Themes*, year XLIII, vol. 1-2, book 1, Nish, pp. 59-68

Boneva, S. (2008) Financial Instruments for Funding the European Neighborhood Policy. In: *Proceedings of the 5-th DRC "Changing Dynamics in the Danubian Region: New Neighborhood Policy in the EU"*, Krems, Austria. Hungary: Rubikon Books, pp. 21-29.

Council Regulation (EC) No 1085/2006 of 17 July 2006 establishing an Instrument for Pre-

Accession Assistance (IPA), OJ L 210, 31.7.2006, p. 82–93

Gjorgjievski, M. (2005) *EU Instrument for Pre-accession assistance: the path to a successful start. Using IPA and Other EU Funds to Accelerate Convergence and Integration in the Western-Balkans*.

Koeth, W. (2014) *The New Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA II): Less Accession, More Assistance?* European Institute of Public Administration.

T Fakiolas, E., & Tzifakis, N. (2008) Transformation or accession? Reflecting on the EU’s strategy towards the Western Balkans. *European Foreign Affairs Review*, 13(3), pp. 377-398.

Indrit Fari Cenai, PhD student

UNWE, “International Economic Relations and Business” Department

Sofia 1700, 1 “8-mi dekemvri” Str., UNWE, cab. 3016

E-mail: indrit_cenai@abv.bg